

АГРАРНИЙ БІЗНЕС: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Бурмінова М. В.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня

Зоря О. П.

д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
економічних досліджень і туризму

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава, Україна

DOI: <https://doi.org/10.31210/ab2026.39>

ESG В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Сучасний аграрний сектор зазнає кардинальних змін, де ключовим орієнтиром стає концепція сталого розвитку. Традиційні підходи до вирощування, зберігання та переробки зернових і олійних культур поступаються моделям, орієнтованим на дотримання екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG). Впровадження таких стандартів перестало бути виключно іміджевим інструментом і перетворилося на фундаментальну умову збереження конкурентоспроможності та доступу до міжнародних ринків капіталу.

Екологічний напрям охоплює масштабний комплекс заходів на кожному етапі виробничого циклу. Під час вирощування культур підприємства стикаються з необхідністю мінімізувати використання агресивних хімічних добрив та пестицидів. Вони активно впроваджують системи точного землеробства. Завдяки дронам, датчикам вологості та супутниковому моніторингу вдається оптимізувати витрати води й захистити ґрунти від деградації. Водночас етап зберігання й переробки зерна супроводжується значним споживанням енергії. Сучасні елеватори змушені модернізувати вентиляційні системи та встановлювати обладнання з меншим рівнем викидів пилу. Окремі підприємства успішно використовують відходи олійних культур, такі як лушпиння соняшнику, як біопаливо для зерносушарок. Подібні кроки не лише зменшують вуглецевий слід, але й дозволяють суттєво оптимізувати операційні витрати компанії в умовах постійного зростання цін на традиційні енергоносії.

Сучасні олійноекстракційні заводи переходять на технології замкненого циклу. Споживання чистої води зводиться до мінімуму завдяки системам багаторазового очищення та рециркуляції. До того ж компанії активно працюють над зменшенням обсягів шкідливих викидів в атмосферу, встановлюючи багаторівневі фільтри. Глибока переробка сировини дозволяє створювати продукти з високою доданою вартістю, паралельно перетворюючи відходи на корисні побічні продукти для тваринництва чи зеленої енергетики.

Щодо соціального виміру, то він безпосередньо впливає на стабільність роботи підприємства. Агробізнес історично та економічно тісно пов'язаний із сільськими територіями. Розвиток місцевої інфраструктури часто залежить виключно від успішності фермерських господарств та великих агрохолдингів, які працюють у регіоні. Інвестиції в безпеку праці, гідну оплату, медичне

страхування та підтримку громад формують надійний кадровий потенціал. Працівники отримують реальну мотивацію. Відповідно, знижується рівень міграції кваліфікованих спеціалістів до великих міст або за кордон.

Якість корпоративного управління визначає загальну стійкість бізнес-моделі до внутрішніх та зовнішніх шоків. Прозорі процеси, ефективний ризик-менеджмент і регулярний аудит значно підвищують рівень довіри з боку кредиторів. Дослідження підтверджують, що інтеграція принципів сталого розвитку дозволяє компаніям претендувати на залучення імпаکت-інвестицій. Залучені кошти спрямовуються на фінансування проєктів, які генерують не лише прямий фінансовий прибуток, а й відчутний позитивний соціальний ефект. Загалом, застосування ESG-практик безпосередньо стимулює розвиток економіки через підвищення ефективності використання наявних ресурсів та вдосконалення управлінських рішень [2]. Компанії з високим рейтингом сталого розвитку традиційно демонструють кращу стійкість під час ринкових криз.

Незважаючи на очевидні переваги, перехід до нових стандартів супроводжується й практичними викликами. Сучасний вітчизняний агросектор функціонує в умовах дефіциту довгострокових інвестиційних ресурсів. Глибока модернізація наявних потужностей зберігання та переробки вимагає мобілізації значних обсягів капіталу. Представники малого та середнього бізнесу здебільшого позбавлені можливості вилучати кошти з операційних грошових потоків для інноваційного оновлення. Додатковою проблемою залишається відсутність уніфікованих національних стандартів нефінансової звітності, а збір, структурування та аналіз необхідних даних вимагає залучення окремих профільних фахівців. Відповідно, такий крок збільшує додатковий адміністративний і фінансовий тиск на суб'єктів господарювання. Зрештою, висока турбулентність ринкового середовища та розриви логістичних ланцюгів змушують менеджмент вдаватися до кризових стратегій. За таких умов, горизонти планування звужуються до операційного виживання.

Вирішення перелічених проблем потребує комплексного підходу та тісної взаємодії всіх зацікавлених сторін. Державні інституції мають стимулювати впровадження зелених технологій через спеціальні грантові програми, часткову компенсацію вартості енергоефективного обладнання та податкові пільги. Аграріям варто остаточно усвідомити неминучість глобальних екологічних змін. Відповідність критеріям сталого розвитку гарантує збереження доступу до ключових ринків збуту та забезпечує стійкість бізнесу в умовах конкуренції.

Список використаних джерел

1. Козлова І. М., Василик С. К., Єремія Г. І. Економічні вигоди та виклики впровадження ESG-принципів у стратегічному менеджменті підприємств. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 17. URL: <https://aeconomics.com.ua/index.php/home/article/view/936> (дата звернення: 03.05.2026).

2. Вовк В. Ю. Впровадження ESG-концепцій: стратегічний імператив для сталого зростання малих та середніх аграрних підприємств України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-117> (дата звернення: 03.05.2026).